

İNSAN SÛRESİ DÜNYA HAYATININ ÇEKİCİLİĞİ VE ÂHİRETİN ÖNEMİ

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirin Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Namazda okuduğumuz İnsan sûresi;

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا
مَّذْكَورًا

Hel etâ ale'l-insâni hînün mine'd-dehri lem yekün şey'en mezkûrâ.¹

Kur'ân-ı Kerîm'in 76. sûresinin 27. âyetinde Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki;

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا
ثَقِيلًا

¹ 76/İnsan, 1.

*İnne hâulâi yuhibbûne'l-âcilete ve yezêrûne ve râehüm yevmen sekîlâ.*²

“Hiç şüphe yok ki...”

Hâulâi, Arapça'da “onlar” demek. ‘Onlar’dan maksat, yaratılan insanlar.

a. Dünyayı Seviyorlar Ahireti Bırakıyorlar

İnne hâulâi yuhibbûne'l-âcilete. “Onlar âcil âlemi, âcil hayatı seviyorlar.” *Ve yezêrûne ve râehüm yevmen sekîlâ.* “Ağır bir günü, çetin bir günü arkalarına atıyorlar.”

Yani arkalarında bırakıyorlar, sırt çeviriyorlar, bakmıyorlar, aldırmıyorlar, ihmal ediyorlar.

عَاجِلٌ “عَجَل” kökünden bir kelime. Onun da *femeni -masculine feminine* var ya- müennesi “عَاجِلَةٌ”

“Âcileyi seviyorlar, acele olanı seviyorlar.”

Acele olan ne?

Âcil olan hayat, yani şu andaki içinde buldukları hayat.

² 76/İnsan, 27.

Yani dünyayı seviyorlar. Dünya da nispeten, ikisi mukayese edildiği zaman, “bize yakın olan hayat” demek. İki hayat var: Bir, âhiret hayatı. Âhiret, “sonraki” demek; sonraki hayat. *Hayat* kelimesi söylenmiyor, sadece *sonraki* [söyleniyor.] *Âhiret*; sonraki. *Dünya*; yakındaki. Yani sonraki hayat-yakındaki hayat... Bu yaşadığımız hayat çeşitli isimlerle isimlendirilmiş; birisi de *âcile*, yani şu andaki içinde bulunduğumuz, âcil olan, yaşadığımız hayat.

İnsanların çoğu bu içinde buldukları hayatın süsüne, ziynetine aldanırlar, olaylara kapılırlar, yaşayıp giderler. Çünkü herkes; “Hayat bir mücadeledir.” diyor. Doğru, hakikaten bir mücadeledir. “Çalışmazsan ekmek yok.” diyorlar. Kur’ân-ı Kerîm’de buyuruyor ki;

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ. وَأَنْ سَعْيُهُ سَوْفَ

يُرَىٰ

Ve en leyse li’l-insâni illâ mâ seâ. “İnsanoğlu neye sa’y u gayret ederse o vardır, onun eline geçecek olan odur. Çalışmadığı

şeyi elde etmez, çalışması lazım.”³ *Ve enne sa'yehû sevfeyurâ.* “Sa'y u gayretinin sonucu elbette ona gösterilecektir, sonunda görülecektir.”⁴

Çalışan kazanır; çalışmayan tembelliğinin, çalışmamasının, ihmalinin cezasını çeker. İnsanoğlu -biraz da doğal, tabî bir şey- bu hayatı öne alıyor ve bu hayatı iyi geçirmeye özen gösteriyor, bu hayatı seviyor. Bu hayattan ayrılmayı da istemiyor; çünkü ölüm onun için korkunç bir olay ve ölümden sonrası, öteki hayat meçhul. Öbür hayat meçhul olduğu için, bilinmediği için, kendisi bilmediği için, şu anda görülmediği için, ileride olacak olduğu için onu tasavvur edemiyor, lâıyıkıyla anlayamıyor ve bütün gücünü, kuvvetini, gayretini bu dünya hayatında bir sonuca ulaşmaya sarf ediyor. Küçükten itibaren çocuklarımızı da “hayata hazırlayalım” derken öyle yetiştiriyoruz. Okullarda da bunlar söyleniyor. Zaten okul dediğimiz, tahsil dediğimiz olay da; hayatın yarısını öbür yarısında başarılı geçirelim diye tahsile harcıyoruz,

³ 53/Necm, 39.

⁴ 53/Necm, 40.

yarısı tahsilde geçiyor. Neden tahsil yapıyor-
sun?

Öbür yarısında tahsilli olayım da başarılı
olayım diye.

Hayat zaten şu anda devam ediyor. Şim-
diden başarılı olmak lazım. Aslında hemen
başlamak lazım.

Dün [küçükler] Hamza'nın dükkânında
çalışmışlar, para kazanmışlar. Hoşuma gitti,
"aferin" dedim.

Küçükten başlamak lazım; bir taraftan
tahsil, bir taraftan çalışma olması lazım. Doğ-
rusu, akla-mantığa uygun olanı bu. Çocuklar
iyi çalışsın diye, oyun oynasınlar diye [iş
yapmaları ihmal ediliyor.] Ondan sonra da
çocuk oyuna alışıyor, büyüdükten sonra ça-
lışmaya yanaşmıyor; esrarkeş oluyor, havâî
oluyor. Babası zenginse babasının parasını
yeyip yan gelip yatıyor, keyif çatıyor.

Hâsılı, bu dünya hayatını iyi sürmek için
de donatılmış olduğumuz için; gözümüz var,
görüyoruz; kulağımız var, duyuyoruz; sığağı
soğuğu hissediyoruz, soğuk olduğu zaman
büzülüyoruz, ateşin yanına yaklaşıyoruz, sı-

cak olduğu zaman su içiyoruz, yakayı bağrı açıyor, yelpazeleniyoruz vesaire; hep bu hayatımızla ilgili.

Ama Allahu Teâlâ hazretleri ilk insanı yarattığı zamandan itibaren, ilk insan da biliyor bunu; bu hayat asıl hayat değil, öldükten sonra âhiret hayatı, asıl hayat, öteki hayat, sonraki hayat, *ukbâ* var. Dünyadan sonra *ukbâ* var. *Ûlâdan*, evvelki hayattan sonra *âhiret* var, “sonraki hayat” var. *Âcileden* sonra *acile*, “tecilli, sonradan gelecek olan, arkada olan hayat” var. Bu ikinci hayat en önemli husus. İşte bu ileride olacağından insanlar kavrayamaz diye bastıra bastıra, peygamberler göndere göndere Allahu Teâlâ hazretleri insanlara bildirmiş:

“Ey insanoğlu! Şu anda bir hayatta yaşıyorsunuz ama bu tek hayat değil, bundan sonra ikinci bir hayat var, asıl hayat var. Bu muvakkat, belli bir zaman için, kısa; ötekisi sonsuz, devamlı... Buraya geldiniz, gideceksiniz. Burası bir geçit yeri, kalıcı bir yer değil; arkasında ölüm var. Bir kapıdan çıkıp, sahneden geçip öbür taraftan gitmek gibi... Bir köprü gibi, köprüden geçmek gibi... Bir

anlık muvakkat bir şey. Allah böyle kurmuş, böyle buyurmuş, bu nizamı böyle istemiş. İnsanlar dünyaya gelecekler, sorumluluk var, serbestlik var. Serbestliğini sorumluluğunun ışığında doğru kullanacak. Kötü şey de yapabilir, iyi şey de yapabilir. Kötü şeyleri yapmayacak, iyi şeyleri yapacak, imtihanı kazanacak. Âhirette ebedî hayat var. Allahu Teâlâ hazretleri böyle murad eylemiş, böyle dilemiş, *meşiet-i ilâhî* böyle tahakkuk etmiş. Bu imtihan var, olacak.”

Zaten *İnsan* sûresinin başında da buyuruyor ki;

نَبِّئْهُمْ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

Nebtelîhi. “İmtihan ederiz. İmtihan etmek için yarattık.” *Fe-cealnâhu semîan basîrâ*.⁵ “Bir de insanoğlunu çok iyi görücü, çok iyi işitici yarattık; öğütleri işitsinler, gerçekleri görsünler [diye].”

Kulak niçin?

Öğütleri duysun diye.

⁵ 76/İnsan, 2.

Tabii kulak her sesi duysun diye; ama insanın kulağı öğütleri duyarsa kendisine fayda verir. Öğütleri duymazsa “Bir kulağından girip bir kulağından çıkıyor.” diyoruz. Aslında öyle değil ama... Kulaktan her giren bir yere gidiyor da insan ihmal ediyor; yoksa öbür kulaktan çıkmıyor. Bu kulaktan gelen öbür kulaktan çıkmıyor. Aslında hepsi beyne gidiyor. Ama dinlerse dinliyor, dinlemezse dinlemiyor. Görürse gerçekleri görüyor, ona göre hareket ediyor; görmezse görmüyor. Serbest. Allah da serbest bırakmış. “Yapamazsın, dur! İlle şöyle yapacaksın!” dese öyle yapacak tabii. Âlemlerin Rabbi öyle yapmasını istediği zaman, öyle irade buyurduğu zaman insan *irâde-i ezeliyyesine* uyacak. Başka bir şeyi yok ki, insanoğlunun bir gücü kuvveti yok ki... İnsanoğlu yaratık, yani pilli bir oyuncak gibi... Pili olmazsa ne yapacak? Allah güç kuvvet vermese ne yapacak?

Âyetlerin sonunda şimdi gelecek burada...

وَمَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ

*Ve mâ teşâûne illâ en yeşâ'allah.*⁶ "Allah dilemezse siz dileyemezsiniz ki!" diyor.

Biz bir şey diliyoruz, istiyoruz; ama iç-
riden gelen istek ve dilek de bir yerden doğu-
yor. Doğmazsa, istek gelmezse yapamazsın,
aklına gelmez. "Hay Allah ya, ben bugün şunu
yapacaktım, hiç aklıma gelmedi, unuttum!"
İşte bak, unutursan yapamazsın. Hatırlatan
Allah. İsteten Allah. Yoksa insan isteyemez.
Biz niye imanı istiyoruz, Allah yolunda gitmek
istiyoruz; ötekisi niye [aynı şekilde istemi-
yor?]

Bu istekleri veren de Allah.

İstekler çünkü insanın içinden bir yerden
geliyor, insan içinin derinliklerini bilmiyor.
İçimizi bilmiyoruz ki... "Aklıma geldi, yap-
tım." "Keyfime göre yaptım." Ama herkesin
keyfi başka türlü oluyor. Kimisi de Mekke-i
Mükerreme'ye gidip orada yaşamayı arzu edi-
yor, "Medine-i Münevvere'ye gidip Peygam-
ber Efendimiz'in şehrinde âhir ömrümde şöy-
le bir ibadet ve taat ile geceleri uyanık, gün-
düzleri Kur'an okuyarak, ibadet ederek şöyle
bir güzel ömür geçireyim..." diye onu istiyor.

⁶ 76/İnsan, 30.

Bazıları da onu istemiyor: sörf yapmak, yüzmek, gezmek, hap çekip, içki içip kafayı bulmak istiyor. Yani herkesin bir başka türlü isteği var.

Allahu Teâlâ hazretleri serbest bırakmış. İnsanlar bu dünyaya gelmişler, bu dünyayı seviyorlar. İşlerine yarayan şeyleri seviyorlar. Mesela güzel yiyecekleri seviyor; kuzu kebabı hoşuna gidiyor, yiyince karnı doyduğu için. Sıcak bir günde soğuk bir su içtiği zaman hoşuna gidiyor; çünkü ihtiyacını görüyor, ihtiyacı bittiği için. Kendisine yarayan şeyleri sevmiş. Bazı şeyleri seviyor, bazı şeyleri sevmiyor. Esas itibariyle bu dünya hayatını tercih etmiş ve bu dünya hayatı için çalışıyor.

Bir insanın buraya -dünya hayatına- imtihan için geldiğine göre âhiretini kurtarmak için daha çok çalışması lazım. Hayır, tamamını dünya hayatını geçirmek için harcıyor, âhireti için bir şey harcamıyor. Halbuki -mantıklı olarak- âhiret sonsuz olduğuna göre âhirete çalışması lazım, dünya fâni olduğuna göre dünyayı bırakması lazım. Tersini yapıyor, sonsuz olan âhireti ihmal ediyor ve fâni olan,

kısa olan bu dünyayı tercih ediyor, ona koşuyor.

يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذُرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا.

Yuhibbûne'l-âcilete. “Bu âcil hayatı, bu dünya hayatını seviyorlar.” *Ve yezerûne ve râehüm yevmen sekîlâ.*⁷ “Ağır, çetin bir günü arkalarına terk ediyorlar; yani sırt çeviriyorlar, ihmal ediyorlar, bakmıyorlar.”

Niçin çetin bir gün?

Çünkü Allahu Teâlâ hazretleri çetin bir hesaba tâbi tutacak. Bir kere hesap çetin. Zerre kadar hayır işleyen hayrının karşılığını görecek, zerre kadar şer işleyen -zerre, bir toz parçası- havada uçuşan toz kadar şer işleyen şerrinin, cezasını çekecek. Onun için, aslında böyle yapmaması lazım.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ

*Nahnu halaknâhum ve şedednâ esrahum.*⁸ Allahu Teâlâ hazretleri; “İnsanları Biz yarattık.” buyuruyor.

⁷ 76/İnsan, 27.

⁸ 76/İnsan, 28.

Niye “Biz” diye buyuruyor?

Çünkü Arapça’da azamet ifadesi böyledir. Türkçe’de azamet ifadesi: “Ben yaptım. Ben emrettim.” dyledir. Arapça’da “Biz” buyurur Allahu Teâlâ hazretleri. Vâhid olduğunu, ehad olduğunu, tek olduğunu, şerîki olmadığını söylüyor; ama yine “Biz” diyor, yani “Ben Azîmüşşân yarattım.” demek.

Nahnu halaknâhum. “İnsanları Ben Azîmüşşân yarattım.” *Ve şedednâ esrahum.* “Varlıklarını, yaratılışlarını, bedenlerini de sapasağlam, şiddetli, iyice yerli yerinde kuvvetli yaptım.”

b. Hatıra: Yeğenim Yedinci Kattan Betonun Üzerine Düştü

İnsanoğlunun [yaratılışı/yapısı] hakikaten öyle sağlam ki... Benim yeğenim apartmanın yedinci katının camından betonun üstüne düştü. Küçüktü, küçük çocukken camların demiri yoktu. Bizim hacı hanım her gittiğimiz yerde demir yaptırır, Allah razı olsun. Özelif sitesinin yedinci katında dairesi vardı bizim hacı hanımın, bütün camlarını demirletti. Kafa girmeyecek kadar 20 cm aralıklarla her taraf demir... Balkonunu da demirletti. Çok da

iyi oluyor. Bizim yeğen yedinci kattan düştü. Biz Hocamız *rahmetullâhi aleyh* ile 40-50 kişi bir akşam sohbetinde bir evde misafir bulunuyorduk. Kapıya haberci birisi geldi. Yeğeninimin annesinin kardeşini, dayısını sordu;

“Falanca nerede?”

O oradaydı, hemen kalktı, rahmetli...

“Ne var? Benim.” dedi.

“Yeğenin düşmüş, hastanede.”

Onun yeğeni benim de yeğenim. O dayısı, ben de amcasıyım. Hemen biz izin istedik, onun arabasına atladık, çıktık yola...

Nereden düşmüş?

Evden. Evin bir katı 6,5. Ön taraftaki camdan düştüyse 6,5 kat. Çünkü birinci katına, apartmanın merdivenine dahi kapısına 6-7 merdivenle çıkılıyor; sokak bayır, ilginç bir sokak. Apartmanın giriş kapısına bile 6-7 merdivenle çıkılıyor, yarım kat orası, kendisi de altıncı katta. Öbür taraf yedi kat[tan] daha fazla veya 7,5 kat. Arka taraf bir de arkaya meyilli, deniz manzaralı... Önden düştüyse bir felaket, arkadan düştüyse iki felaket. Ön taraf beton, arka taraf beton. Yukarıdan mı

düşmüş? Hani kapısından düşer, merdivenden [düşer.] Yok, yukarıdaki kattan [düşmüş.] Çok fena olduk.

Hastaneye gittik. “Evet, bize böyle bir hasta getirdiler ama bizde [gerekli müdahale imkânı olmadığı] için başka yere gönderdik.” Oraya gittik, oradan “Başka yere gönderdik.” dediler. Çünkü gece yarısı, biz yatsıdan sonraki sohbetten kalk[mıştık.] Bir başka hastaneye gittik, izini süre süre bulduk. Hastanenin ana kapıları kapalı. Gecenin yarısı, ortada kimse yok. Acil servis, kimse yok. Kapılarda nöbetçi filan yok. Girdik, yürüdük. Tarif ettiler; “Gideceksin...” Hastane koridorları karanlık. En alt katta yürüdük, köşeyi döndük. Uzun bir koridor... “İşte orada, masanın üstünde.” dediler. Baktık, büyükçe bir masanın üstünde çocuğu bırakmışlar. Yanında kimse yok; doktor yok, hemşire yok, ışık yok. Çocuğu oraya koymuşlar.

Nereden düştü?

Altıncı kattan.

Çarşafa koymuşlar, getirmişler, kırığı döküğü ayrı kalmasın diye, oraya koymuşlar. Uzaktan biz bir çarşafa konulmuş paket gö-

rünce ben çok fena oldum, aklım bir geldi gitti. Korka korka yanına gittik. “Herhalde bir kemik torbası yığını bunlar.” dedik. Ne kan var, ne bir şey... Yanaştık masaya; baktık, çocuk duruyor. “Baba!” dedi. Ağabeyim de, babası da gitti, eğilince; “Baba!” dedi. Çocuk meğer [doktorlardan] ürkmüş; susuyor[muş], pusuyormuş. “Hiçbir şey yok baba.” dedi.

Ertesi gün o çocuk evde fıldır fıldır koşturuyordu. “Yapma evlâdım, daha dün düştün...” Koşturuyor...

Ve şedednâ esrahum. Onu anlatmak istiyorum. Şu yaratılışa bak! Şu kemikler bu kaslarla çevrilmiş. Bu kaslar deri ile paketlenmiş. Sivri yerlerinin uçları sertleştirilmiş, tırnaklar var. Parmaklarda bu tırnaklar olmasa bu parmaklar ne olur, kim bilir. Bu ayak bu sağlamlıkta olmasa yürüyünce ne olur, kim bilir. Altı da sertleşiyor. Tabanın derisi sağlam bir deri, yürüdükçe daha da sağlamlaşıyor. Ayakkabı giydikçe inceliyor. Yani kullanmadıkça inceliyor, kullandıkça daha da sağlamlaşıyor. Bir yeri kesiliyor, kapanıyor. Vücut kendi kendisini tamir ediyor, derliyor, toparlıyor. Beyin kafatasının içinde, kafasına

tokmakla vuruyorsun, adam ölmüyor. Öyle sağlam yere konulmuş ki... Gözler dışarı görmesi için dışarıda fakat korunsun diye alnın içinde, çukurda. Yukarıdan gelen sular gözün içerisine girmesin diye çit/*fence* koymuşlar; sular buradan aşağıya akıyor, içeriye girmiyor. İçeride olduğu için doğrudan doğruya bir darbe gözün kendisine gelmiyor. Gözün ayrıca kapağı var; otomatik, kendinden komutalı, uzaktan komutalı değil; karşıdan bir şey gelirken kendisi kapanıyor.

فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ

*Tebâreka'llâhu ahsenü'l-hâlikîn.*⁹

Şu yaratılışa bak! Bir gözün yaratılışı insana yeter. Uyanmak için, imana gelmek için gözün yaratılışı yeter! Bir göz kendi kendine kapanıyor; senin uğraşmana lüzum yok, otomatik ayarlı, kapanıyor. Bir sinek gördü mü, bir şey gördü mü hemen kapanıyor. İkide bir de bir kapanıyor bir açılıyor, bir kapanıyor bir açılıyor. Göz çok hassas, onun üstünü ıslatıyormuş. Islanmazsa acımaya başlarmış. Dakikada kaç defa göz bir kapanıyor, bir açılıyor,

⁹ 23/Mü'minûn, 14.

cilalıyor, perdahlıyor, öyle görüyoruz. İnsanın vücudu bir âlem... Sana oturayım, bir saat, iki saat, üç saat böbreği anlatayım; bir saat, iki saat, üç saat, beş saat gözü anlatayım, kulağı anlatayım... Ben doktor değilim ama merak ediyorum, anlatayım; tadına doyum olmaz.

Ve şedednâ esrahum. “İnsanları biz yarattık ve yaratılışını, bedenini sapasağlam, tahkimatlı, teşkilatlı, şiddetli kuvvetli yaptık.”

وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا

*Ve izâ şî'nâ beddelnâ emsâlehüm tebdîlâ.*¹⁰ “Ama dilediğimiz zaman kendisini emsâli ile değiştiririz.”

Bu yaratık gider, başkası gelir. Ne olacak, Allah'ın kulları sonsuz; biri gider, biri gelir...

Beddelnâ emsâlehüm tebdîlâ. “Dilersek onlara benzer bedellerini getiririz.”

“Bunu götürürüz, yok ederiz.”

¹⁰ 76/İnsan, 28.

Ya da bu beden gider ama âhirette tekrar diriltir. Aynen her çeşit yaratmaya [kâdir.]

بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

*Bi-küllî halkın alîm.*¹¹ “Allah her türlü yaratmayı biliyor.”

Bu bedeni de tekrar diriltmeye kâdir.

بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ

*Belâ kâdirîne alâ en nüsevviye benâneh.*¹² “Parmaklarını aynen tekrar yaratmaya kâdiriz, kâdirim.” diyor Allahu Teâlâ hazretleri.

“Biz yarattık. Kuvvetli, teşkilatlı, sağlam yarattık. Dilediğimiz zaman değiştiririz; başkasını getiririz veya öldükten sonra tekrar diriltiriz.”

إِنَّ هَذِهِ تَذْكَرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا

¹¹ 36/Yâsîn, 69.

¹² 75/Kıyâme, 4.

İnne hâzihî tezkiratün. “Bizim bu indir-
diğimiz âyetler birer hatırlatmadır.”

“Ey insanoğlu! Âhîret hayatı var. Bu dün-
ya hayatı fâni. Seni yaratan Rabbine kulluk
et. Dilerse seni mahveder, kahreder. Başka
bir mü’min kavim getirir, kâfirleri dilerse
helâk eder. Âd kavmi, Semûd kavmi, Firavun
kavmi helâk olduğu gibi dilerse helâk eder;
iyi insanlar getirir. Dilerse seni yok eder, ye-
rine başkasını getirir. Dilerse seni öldürür,
yok eder, dağıtır, sonra yine seni yaratır,
yine aynen yaratır. Her şeye kâdir. Bu bir
hatırlatmadır. Bak, hatırlatmadan, öğütten
nasibini al, aklını başına topla, Rabbine kul-
luk et.”

*Fe-men şâe’t-tehaze ilâ rabbihî sebîlâ.*¹³

“Artık kim dilerse Rabbine doğru bir yol tut-
turur, Mevlâsının rızasını kazanmaya gider.”

“Dileyen bu öğüdü alır, Rabbini bilir,
Rabbine güzel kulluk etmeye yönelir; iyi kul
olur, Rabbine ulaşır.”

Dedelerimiz; “Arayan Mevlâsını da bulur
belasını da bulur.” diye söylemiş. Yani iyi kul

¹³ 76/İnsan, 29.

olan evliyâ olur; günahlara dalan, öğütlerden öğüt almayan da belasını bulur.

وَمَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا
حَكِيمًا

Ve mâ teşâûne illâ en yeşâ'allah. "Ama sizler Rabbiniz dilemedikçe dileyemezsiniz, Rabbiniz izin verirse dilersiniz." *Inna'llâhe kâne alîmen hakîmâ.*¹⁴ "Hiç şüphe yok ki Allah her şeyi bilicidir, her şeyi hikmetle yapıcıdır, hikmet sahibidir. Her şeyi yerli yerince yapıcıdır."

c. Allahu Teâlâ Hazretleri'nin Her İşinin Hikmetli Olması Ne Demek

Allahu Teâlâ hazretlerinin her işinin hikmetli olması ne demek?

Yerli yerince olması; akla, mantığa, maslahata uygun olması ve sağlam olması demek. Allahu Teâlâ hazretlerinin yaptığı her şey yerli yerindedir. O kul mü'min, o kul kâfir; ona imanı verdiren Allah, onu küfürde bırakan Allah; ama işi hikmetli, sebebi hikmeti vardır. Onun edebi vardır, ondandır; ötekisi-

¹⁴ 76/İnsan, 30.

nin edepsizliği vardır, ondandır. Kullar kendi yaptıklarının cezasını çekecekler.

وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

*Ve mâ ene bi-zallâmin li'l-abîd.*¹⁵ “Ben kullarıma zulmedici değilim.” diyor Allahu Teâlâ hazretleri.

Onlar kendilerine ediyorlar. Kulun cehenneme girmesi kendisinin edepsizliğinden. Kulun cennete gitmesi, ufak da olsa gayretinden. Allah, [kul] gayretli oldu mu, iyi niyetli oldu mu sınıfı geçirttiriyor. Yoksa cenneti satın alacak kadar çok başarılı olduğundan değil de, lütfu ile keremiyle cennete sokuyor.

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا¹⁶

Yudhilu men yeşâu fî rahmetihî. “Dilediğini rahmetine dahil eder, rahmeti deryasına daldırır, rahmetine erdirir.” *Ve'z-zâlimîne eaddelehüm azâben elîmâ.* “Zalimlere gelin-

¹⁵ 50/Kâf, 29.

¹⁶ 76/İnsan, 31.

ce; zalimlere de elim, feci bir azap hazırlamıştır.”

Zalim ne demek Arapça’da?

Zalim, “zulmeden” demek.

Zulüm ne demek?

“Adalet etmeyen, yani doğru hareket etmeyen, yapması gereken işi yapması gerektiği gibi yapmayan” demek. Onun için, Arapça’da başkasına karşı adaletsizlik edene de *zalim* derler, günah işleyene de *zalim* denir. Adam zalim...

ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ

Zâlimun li-nefsihî.¹⁷ Nefsine zalim, yani kendi nefesine zulmetmiş.

Neden? Adaletli, hakkaniyetli, doğru dürüst davranmamış; nefsi cehenneme atılacak, ceza çekecek. O zaman nefsine zulmetmiş oluyor. Onun için [Allah, kulu] zalim olunca cezalandırıyor; müeddeb olunca, edepli olunca da cennetine dahil ediyor. Allahu Teâlâ hazretleri bize lütfeylesin. Duaları kabul edicidir, dua ediyoruz, diliyoruz, yalvarıyoruz,

¹⁷ 18/Kehf, 35.

yakarıyoruz; bizi rahmetine erdirdiği kullarından eylesin. Bizi Őeytana uyan, fâni dünyayı sevip, fâni dünyaya kapılıp âhireti unutan kişilerden olmayan, âhireti unutmayan, fâni dünyaya kapılmayan kullarından eylesin. Vazifelerini yapan kullarından eylesin. Rızasını kazanan sevdiği kulu hâline gelmeyi nasip eylesin. İçimize mârifetullahı, muhabbetullahı ihsan eylesin. Hüsnü hâtime nasip eylesin. Bu dünyadan ayrılıŐ, vedalaŐma güzel bir Şekilde olsun. Sevdiği bir kul hâlinde, o hâle ulaŐmıŐken, mü'min-i kâmil olarak, *eŐhedü en lâ ilâhe illallah ve eŐhedü enne Muhammeden abduhü ve resûlühü* diyerek âhirete imanla göçenlerden eylesin. Cennetiyle cemâliyle müŐerref eylesin. *Rıdvân-ı ekberine* cümlemizi vâsıl eylesin.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN

5 Rebîü'l-Evvel 1419 / 30.06.1998

Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

